

KÖZLEMÉNYEK

AZ ÉLET ÉS TUDOMÁNYOK KÖRÉBŐL.

KIADIA S SZERKESZTI

KOVACSÓCZY M.

SZERKESZTŐ TÁRS

STANCICS M.

44. szám

Budapest tavaszelő 18-án.

1841.

ÁLOM ÉS HALÁL.

Hindu rege.

Katona Antal-tól.

II.

Még viszhangozának a bércek ormiról Bráma rettenetes, de igazságos ítéletének végszavai: „hálatlan föld! muljon el téreidről az örökös tavasz, s a gyáva lény, kit embernek nevezél, s ki buja karjaid közt előlé mennyei eredetű szelleme szebb sugallatit, sülyedjen vissza a porba, mellyből ingatag teste szerkezve lön, s csak egyedül a szellem, melly isteni lehelletem kisugárzása térjen meg csillag honába; de Bráma, míg büntető jobbjá villámokat sujt, kegyes baljából üdvöket szokott osztani, haljon meg ő; de csak akkor ha önmaga kéri halálát, s ne hogy nyomasztó legyen a feloszlás eszméje gyáva lelke előtt, ábrázoló képen tüntetem fel mindennap végöráját“.

Gyászlepel, komor s végtelen mint az ür, mellynek véges elme nem képes határt szabni, ölelé át ködfátyolával a busongó természetet, mellyet izmos sarkaiban ráza meg az átok ígéje, s az elrémült nap bádjadtan reszketteté sugárait a kavargó világtenger zajló hullámai felett. — Az ember a kishitű kánán galyakból, s bókosz levelekből rejteket alkota magának nem türhetvén gyenge szemei Bráma mennyei tekintetét, s vonagló ajkaival átkozá születése óráját.

Lassankint visszanyeré az elalélt természet munkás életét, s a nagyszerű gépelyzet csudakezei a kimért ösvényen pályáztak; fenragyogott a mérhetlen üreg középpontján a napisten kiéghetlen gyémántja, s a láthatár kupidomu kékellő ernyője alatt égbe ötlő sziklaóriások emelék bozotos tornyaikat, míg alatt a lapályos völgyeken buja növények kelyheiről orzott rózsailattal lengeték susogó fuvallatok a folyó légárt, mellynek éltető hullámiban tollas sereg fűröszte lenge testét. — Előlépett rejtekéből az ember is, s újból bátran emelé pilláit nap felé, honnét a jölteví meleg, s világosság árasztá reá éltető malaszját, s megkezdé szokott foglalkozását; izmos karokkal mély barázdákat vése az anyaföld testébe, s ezekbe a növényi tenyészet magvait szórá; felkutató a bércek rejtekeit, s napfényre voná elrejtett érczeit, de egy eddig előtte üsmeretlen érzet szállá meg lelkét hir-

telen, ugyan is az izmos karok lankadni kezdének, lábai ingadoznak, s a tikkadás verejték cseppekben perge testéről alá; görcsösen vonaglnak idegei, szemei elhomályosultak, s ő összehorvadva rogyott le felig végzett munkája mellé. — Kevély lelkét megtöré a hirtelen változat, esdőleg emelé Bráma felé lankadt szeméit, s ajkai a legelső imát rebegék a hatalmas isten számolya elébe.

Bráma meghallgatá őt, gyenge pír, hasonló születő nap ébredéséhez, terité el bíbor fátyolát a kiterjedt erőség felett, mellynek roppant öblét sáfrányillat lengé át a lanyha estiszél aranyozott szárnyain. Bájós zene mint ebénfuvólának bércek ormiról a virágos völgyekre leható trillája zendült meg nyugoton, s egy csillagokbul mesterségesen alkotott Palankin mennyei huriktól emelve rengett az ambrózia légben, s csendesesen közeledék a föld fiához. Elnémult a zene, s a csuda mivű palankint, egy aranyfelhőre helyezék az emelő mennyei nők szemközt az elalélt ember nyughelyével, mi alatt egy közülök mosolygó arczal voná fére a Bráma mennyei lehelleteiből alkotott szőnyeget. — Két kellemes arczu Judra lépett ki a nyugszékbul, s komoly méltósággal irányzá lépteit az ember felé. — Test alkata s arczvonasa tökéletesen hasonló volt a két ifju istennek, csak öltönyük különbözött; az egyik, ki először lépe ki a palankinból éjsötét öltönyt viselt, melly egyetlen egy darabból minden varrás nélkül volt szerkesztve, s bő redőkben hullámzott alá testéről, egy csillag övvel szorítva karcsu derekához, jobbjában mákony gőzbül alkatott fáklya lobogott; — testvére, ki vidorabnak látszék szines palástot horda, mellynek színét azonban bajosan lelete meghatározni, mivel az vegyülete volt a hét fő színnek, olly mesterségesen elegyítve, hogy testének minden mozdulatával más és más szín mutatkozék; s mi legmeglepőbb volt pedig öltönyében, azt azon ábrázoló rajzok tevék, mellyek megfoghatlan ügyességgel valának a finom szálak közé szöve; véres csata, mosoló szerelem istennők, óriás szikla bércek, lapályos ligetek, hősi feláldozás, alacson földöncsuszás ábráinak művészi kezekkel előtüntetett özvege alkotá a megmagyarázhatlan jelentésű rajzot; kezében fehér aranyból simára köszörült varázstükröt tartá.

Esdőleg emelé lankadt szeméit érkező ifjaink felé a föld gyermeke, kiknek szelíd mosolya nyug-

rintot. Négy hirdetésért négy külön hirlapban (egyik hirlapban 6 p. ft. másikkban 5 p. ft. harmadikkban szinte 5 p. ft.; a negyedikben csak 3 p. ft.) 19 pengő forintot; e hirdetést négy vásári alkalomkor ismételte, ez tett 36 ezüst forintot. Az eddigi kiadás összesen 211 p. forint; esztendő alatt elkelt a munkából 250 példány; egy egy példány ára volt 48 kr. tehát a 250 példány ára összesen 200 ezüst forint. Ebből egy negyedrészt a könyvtáros levont azért hogy boltjában volt; és így az író most kapott 150 ezüst forintot évi munkájáért, azaz 61 ezüst forintot vesztett, s e veszteségből kellett volna két egész esztendeig élnie. Irigylésre méltó sors! —

Pesti hirlap. „Ugocsából írják, hogy midőn Nagyszőlősen télutó 16án az ujonczoknak sorshuzás utjáni besorozásakor a tiszaí járás illetősége 40 ujonczban kiállítatnék, azon járásnak főszolgabirája s Ugocsának már két országgyűlésen követe Szentpály László, lelkes buzdító beszéd kíséretében mindenik hazatérendő bajnoknak fejenként saját erszényéből 100 váltóforintot, összesen tehát 4000 vftot ajánlott. — Fogadja általunk is a nyilvánosság köszönő szavát mind azokért, kiknek a sok tekintetben keserű poharat nemes tettevel megédesíté.”

St.

MŰVÉSZCSARNOK.

A zenész egyesület özvegyeinek s árváinak számára tavaszhoz 4én és 5én Aszmayer úr udvari alkarnagy igazgatása alatt Bécsben Saul és David oratorium adandik 204 művész közbejárultával.

Bécsben jelenleg következő zenészhősök vannak Stigler ur, híres Aelodikon játszó, ki innét Pesten kekeresztül Oroszthonba szándékozik, Piqué Edvárd híres quitarista, ki Europa éjszaki városaiban rendkívüli megkülönböztetést tapasztalt, Pirkkert Edvárd zongorázó több hangversenyekbe lépend fel. — Polin k. a. berlini udvari színháztul Sylphid-ben lépett fel. — Minchenben taps és koszorú.

SZÍNÉSZVILÁG.

Tavaszelő 12ik „Sevillai borbély,” vig opera 2 flv. Rosinitől; könyvét fordította Bántó. — Suppek Klára assz., műkedvelő, Rosina szerepében, melly egyszersmind első színi próbája volt, először lépett föl. — Színpadunkon egészen máskép van a dolog mint a nézőhelyen; itt közönségesen s méltán az iránt hallunk panaszkodást, hogy igen kis számú hölgyek jelennek meg előadásokon s főleg a földszinti közönséget nagy részint férfiak teszik; a színpadon ellenben rövid idő alatt már a harmadik műkedvelő nőt látjuk fellépni, s mint a hir szárnyal, e próbára még többen várokoznak. S ez igen jó kilátás színházunkra nézve operák tekintetében, s ohajtandó, bár e műkedvelő nők mellett egy pár műkedvelő férfit is látnánk feltűnni, mert különösen egy jó s erőshangu basszistának megnyerése nem tartozik a felesleges dolgok közé. Konti urnak, jeles iskolája s művészi éneklése mellett is gyöngé s gyakran rekedtes hangja az e részbeni hiányt nem pótolhatja; Szerdahelyi ur baritonja pedig, ámbár jeles játéka s szabatos éneke által sokat tud feledtetni, oly szerepekben, mellyek nagy erejű basus-hangot kívánnak, ki nem elégít; így például legközelebb a „Büvös vadász”ban Gáspár első felvonásbeli felséges magányéneke s a bordal, vagy a mai darabban Figaro legelső magánydala, mind olyanok, mellyek, hogy igazi hatásukat megtegyék, teljes mélység mellett nagy erejű hangot kívánnának. — Mi a mai előadást illeti, a műkedvelő vendégben jeles iskolájú s ritka gyakorlottságu énekest tapasztalánk, melly tekintet-

ben minden várokozást felülmult; kezdőre nézve elég ügyességről dicsérhetni játékát is, ingó járását kivéve; hangja azonban főkép alatt, igen gyöngé, s különösen szavalásközben alig volt hallható. A számosan összegyűlt közönség élénk tapsokkal üdvözölte őt, s többszöri kihívással tisztelé. — Figarot Szerdahelyi ur ma, mint mondják, száznál többed ízben játszotta; ő azonban e szerepben, mind kellemes játéka mind játszi éneklése miatt, folyvást kedvencezve marad a közönségnek; s örvendve halljuk, hogy a derek dalszínész a nagy jubilaumi évszám betöltése után sem jubilatátja magát, mint hire volt, hanem folyvást tagja marad színpadunknak. — Almaviva grótot Joob, Bartolot Szilágyi, Basiliot Udvarhelyi urak adák.

Tavaszelő 13ik. E színen először „Lucza széke,” dráma 3 flv., írta Katona József, a „Bánkban” szerzője. — Egy orvos (Mogyeri úr) megszereti Véhanti gróf (Barta ur) nejét (Laborfalvi R. k. a.), s hogy a forrón szeretettet magáéva tegye, férje előtt annál könnyebben nyer meghallgatást, mivel ő maga is idegen szerelemnek hódol. Egy hajnalban egy katona tisztet mutat orvosa a grófnak, ki épen akkor megy ki neje hálószobájából, s a gróf megbizva az orvost, hogy a nőnek mérget adjon; az orvos azonban, hogy a szeretettet magának megtartsa, csak alomport ad neki s így viteti le a sirboltba, hol már ötödik hónapja táplálja s tartja elrejtve. A gróf fia, Lázár, nyomára jó a gonosz-tetnek, s midőn gyanakodását Flottibergnek, nagyatyjának, elbeszelné, az orvos által kihallgattatik, ki a fel-födözést a gróffal közli, s rövid összekocozás után, kijelenti neki, hogy őt oda hagyja s gyanuba vett házától messzeutazandik; a gróf pénzzel látja el őt, s az orvos megy, hogy a grófnét a sirboltból kiszabadítsa s magával vigye. Epen karácsony éje van; Körtés, a gróf mindenese (Szilágyi úr.) Lucza-széket készített, mellyen éjfélkor az egyházba menők közül a boszorkányokat mind ki fogná ösmerni. Ott ül Körtés az egyház ajtaja előtt, midőn az orvos a sirboltba lemegy, kit amaz léleknek tart, azonban a dolgot Lázárnak elbeszéli, s ez, gyanujától unszoltatva, hogy világosságot szerezzen magának, lemegy a sirboltba, hol az orvosnak, épen midőn a grófnét erőszakkal akarja elhurcolni, utját állja, s őt lelövi. A grófné mentve levé, kívül a lelőtt orvos végvállomásából, hogy ő ártatlan, s azon tiszt, kit férjének mint neje szerelmesét mutatott, annak testvére volt. — A darab szép számú közönséget gyűjtött a színházba.

Ettől fogva hét óraker kezdődnek a színelőadások.

H.

HIRTÁRCZA.

Külföldi hírek. A berlini kir. könyvtár számára 1839ben vásárolt könyvek sorozata 13 nyomtatott negyedretű ivre terjed. Ezen magasztos törekvése a kormányynak a tudományok előmozdítására, máshol is méltó volna utanzásra.

Brüssselben Opdenberg ur a sociétée générale igazgatóinak egyike, ki több milliomokkal bir 70 éves rideg aggastyán volt, magát megölte mivel két asztaltársa, kikkel 40 évig mulatott, meghalt.

Athenbe, Chalcsból több lovagi készülétek, melvasak, sisakok, vaskesztyük hozattak, mind ezek e város révében találtattak, és úgy látszik a keresztes hadak időkorából valók. Bámulandó a sisakok sulya mellyeknek némelyike 30 fontot nyom. — Jó volna illyeket il-latszeszes uracsaink fejébe nyomni.